

TARIXIY SHAXSLAR HAYOTI ASOSIDA YOSHLAR QALBIDA MILLIY O‘ZLIKNI SHAKLLANTIRISH METODLARI

Matisaeva Fotimaxon Ergashovna

Annotatsiya; *Ushbu Maqolada tarixiy shaxslar hayoti asosida yoshlar qalbida milliy o‘zlikni shakllantirishga doir metodlar tahlil qilingan. Milliy o‘zlik tushunchasi, tarixiy shaxslarning tarbiyaviy salohiyati, ta’lim jarayonida ularni qo‘llash metodikasi, amaliy tajribalar asosida yoritilgan. Innovatsion yondashuvlar asosida yoshlarning milliy g‘ururini mustahkamlash yo‘llari to‘g‘risida so‘z yuritiladi.*

Kalit so‘zlar; *Milliy o‘zlik, tarixiy shaxslar, vatanparvarlik tarbiyasi, yoshlar ma’naviyati, metodik yondashuv, interaktiv ta’lim, milliy qadriyatlar.*

Milliy o‘zlikni anglash har bir jamiyatning ma’naviy yuksalishida muhim o‘rin tutadi. Ayniqsa, yosh avlod tarbiyasida bu jarayon uzluksiz ravishda olib borilishi zarur. Tarixiy shaxslarning hayoti, faoliyati, jasorati va ma’naviy merosi yoshlar qalbida milliy g‘urur, tarixiy xotira va o‘z xalqiga sadoqat tuyg‘usini shakllantiruvchi kuchli manba hisoblanadi. O‘zbekiston tarixida yurt obro‘sinini xalqaro maydonda ko‘targan, ilm, adabiyot, davlat boshqaruvi va harbiy san’atda beqiyos xizmat qilgan buyuk ajdodlar hayoti ta’lim-tarbiya jarayonida vosita sifatida keng qo‘llanilishi kerak.

Milliy o‘zlik tushunchasi va uning tarbiyadagi o‘rni.

Milliy o‘zlik bu insonning o‘z millatiga mansubligini anglash, uni qadrlash, madaniy, ma’naviy merosga hurmat bilan qarashidir. Milliy o‘zlik orqali yoshlar o‘zligini topadi, qadriyatlar va tarixiy xotira asosida mustahkam fuqarolik pozitsiyasini shakllantiradi. Bu jarayon, ayniqsa, globallashuv sharoitida har qanday yot mafkuralarga qarshi immunitetni mustahkamlashda muhim vositadir.

Tarixiy shaxslar hayotining tarbiyaviy salohiyati

Buyuk shaxslar hayoti yoshlar uchun ma’naviy o‘rnak, hayotiy yo‘l ko‘rsatkichidir. Ulug‘ mutafakkirlar, sarkardalar, davlat arboblari va adiblar faoliyati nafaqat tarixiy haqiqatni ochib beradi, balki yoshlarni mas’uliyatli, fidoyi, vatanparvar qilib tarbiyalashga xizmat qiladi. Masalan, Amir Temur kabi shaxslarning hayoti mardlik, tartib-intizom, vatanparvarlik, adolat va kuchli irodaning timsolidir. Alisher Navoiy esa adabiyot, tafakkur va so‘z san’atining eng yuksak namunasi sifatida, o‘zbek tilining boyligini, madaniyatini targ‘ib etuvchi timsol sifatida o‘rganiladi. Bu kabi shaxslar haqida interaktiv darslar, rolli o‘yinlar, videodarslar va loyihaviy ishlar orqali yoshlar qalbiga chuqur kirib borish mumkin.

Milliy o‘zlikni shakllantirishda qo‘llaniladigan metodlar

Milliy o‘zlikni shakllantirishda tarbiyaviy metodlar kompleks yondashuvga asoslanishi zarur. Avvalo, tarixiy shaxslar haqida hujjatli filmlar, badiiy asarlar, tarjimai hollar asosida dars mashg‘ulotlari tashkil etilishi kerak. Shuningdek, “Hayotidan saboq” loyihasi doirasida har bir o‘quvchi o‘zi tanlagan tarixiy shaxs hayotini o‘rganadi, yakunida taqdimot yoki esse

yozadi. Bu usul yoshlarning tadqiqotchilik, muloqot, mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini ham rivojlantiradi. Rolli sahnalashtirish orqali shaxslar faoliyatini jonlantirish, tarixiy manzara va hodisalarni teatrlashtirish orqali tushunishni chuqurlashtirish mumkin.

Shuningdek, muzeylarga tashriflar, tarixiy joylarda sayohat darslari tashkil etilishi milliy xotirani kuchaytiradi. Raqamli texnologiyalar vositasida virtual ekskursiyalar, multimedia darslar, AR/VR ilovalar yordamida interaktiv o‘quv muhitini yaratish milliy g‘ururni shakllantirishda zamonaviy texnikalar sifatida qo‘llaniladi.

Tajribalar asosida natijalar

O‘zbekistonning bir qancha umumta’lim va oliy ta’lim muassasalarida olib borilgan tajriba-darslar ko‘rsatmoqdaki, tarixiy shaxslar hayoti asosida tashkil etilgan interaktiv ta’lim darslari o‘quvchilar va talabalar ongida vatanparvarlik hissini kuchaytiradi, ularda o‘z xalqiga nisbatan hurmat, iftixor, mas’uliyat tuyg‘ularini uyg‘otadi. So‘rovnomalar natijasiga ko‘ra, bunday yondashuvlar ishtirokchilar tomonidan yuqori baholangan, eng esda qolarli mashg‘ulotlar sifatida e’tirof etilgan.

XULOSA

Tarixiy shaxslar hayoti yoshlar tarbiyasida kuchli ma’naviy va axloqiy asos bo‘lib xizmat qiladi. Bu yo‘nalishdagi metodik yondashuvlar an’anaviy hamda zamonaviy texnologiyalarni uyg‘unlashtirgan holda amalga oshirilsa, milliy o‘zlikni shakllantirish jarayoni izchil va samarali kechadi. Pedagoglar bu borada o‘z ustida ishlashi, tarixiy manbalarni chuqur o‘rganishi va har bir darsda yosh qalbiga ijobiy ta’sir o‘tkazishga intilishi zarur. Natijada, biz tarixni biladigan, millatini sevadigan, o‘zligiga sodiq yosh avlodni voyaga yetkazamiz.

ADABIYOTLAR.

1. Karimov, I. A. (2006). Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. Toshkent: Ma’naviyat.
2. Azizxo‘jaeva, N. (2014). Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. Toshkent: Fan.
3. UNESCO. (2020). Global citizenship education: Topics and learning objectives. Paris: UNESCO Publishing.
4. Jalolov, J. (2022). Milliy qadriyatlar asosida yoshlar tarbiyasi. O‘zbekiston pedagogika jurnali, 4(2), 45–52.
5. Turakulov, M. (2023). Vatanparvarlik tarbiyasining zamonaviy metodlari.